

ORGANMISTRZOSTWO

Zdzisław Mollin

Odry, ul. Ks. J. Zawadzińskiego 16
89-651 Gotel
tel. +48 606 757 161
NIP 5551205137

**Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Ewangelisty
Pl. Wolności 8
62-840 KOŹMINEK**

Program prac konserwatorskich i rekonstrukcyjnych przy organach w kościele parafialnym p.w. św. Jana Ewangelisty w Koźminku.

Opis instrumentu:

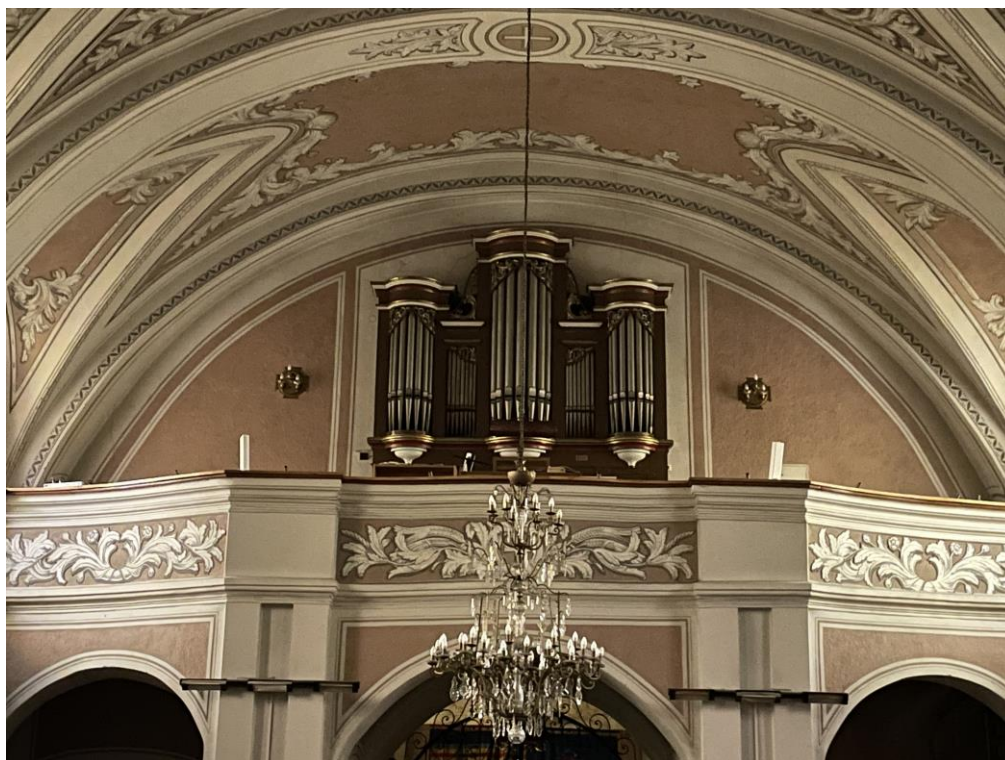
Organy o pierwotnym wyposażeniu, posiadające podstawowe właściwości instrumentów z tej epoki. Czas powstania organów jest na dzień dzisiejszy nieokreślony. Organy mogły zostać zbudowane po 1914 roku.

Fabryka Organów Dominik Biernacki WŁOCLAWEK.

Dominik I Biernacki syn Hugona Ernesta urodził się w 1870 roku w Osieku k. Włocławka, zmarł w 1928 roku. Przejął firmę po ojcu, a w 1914 roku przeniósł firmę z Dobrzynia do Włocławka.

Instrument reprezentuje typowe cechy organów firmy Biernacki w zakresie dyspozycji głosów i cech brzmieniowych. Prospekt organowy wzorowany jest na prospektach instrumentów z czasów baroku. Prospekt wraz z szafą organową ustawiony jest centralnie na emporze chórowej. Składa się z pięciu pól piszczałkowych z których trzy są o układzie piszczałek półokrągłym, a dwa pola o układzie piszczałek płaskim.

Organy wyposażone są w pneumatyczno - stożkową trakturę gry i registratury. Stół gry posiada jedną klawiaturę ręczną oraz klawiaturę nożną i ustawiony jest centralnie na chórze przed organami. Dyspozycja instrumentu to 9 brzmących rejestrów, 7 w Manuale oraz 2 w pedale. Zakres klawiatury manualu C-f3, a pedału C-d1. Układ zasilający instrument w sprężone powietrze wyposażony jest w miech pływakowy z czerpakiem oraz wentylator elektryczny, które to ustawione są w pomieszczeniu za organami. Powietrze do organów dostarczane jest przez kanał drewniany.

Widok prospektu organowego

Dyspozycja głosów:

Manual:

1. Bourdon	16'
2. Pryncypał	8'
3. Bachflet	8'
4. Gamba	8'
5. Oktawa	4'
6. Flet	4'
7. Mixtura	2 ch

Pedał:

8. Subbas	16'
9. Oktaw	8'
Pedał z man. (połączenie)	
Super man.	

Włączniki pomocnicze: Piano, Forte, Tutti

Stan zachowania:

Organy o oryginalnym wyposażeniu przedstawiają bardzo zły stan zachowania. Wszystkie elementy drewniane wyposażenia jak i szafy organowej oprócz kurzu i zabrudzeń po malowaniach zaatakowane są w dużym stopniu przez drewnojady. W największym stopniu ślady żerowania drewnojadów widać na pischczalkach drewnianych oraz wiatrownicach manualu i pedału. W stole gry ślady po drewnojadach są na widocznych elementach płycin registrowych z włącznikami, klawiaturach, baczach klawiatur, obudowy a także w wewnętrznych aparatach połączeń pneumatycznych. W stole gry znajdują się nieoryginalne tabliczki z nazwami głosów (papierowe). Okładziny klawiatur noszą znamiona zużycia eksploatacyjnego. Wentylator elektryczny zasilający organy w powietrze jest w stanie zagrażającym bezpieczeństwo elektryczne oraz pożarowe (pilne).

Turbina wentylatora zbudowana i obudowana jest płytami drewnianymi (sklejka) jako nieoryginalna konstrukcja powodująca hałas. Miech pływakowy z czerpakiem i regulatorem powietrza oprócz zanieczyszczenia posiada ślady zaatakowania przez drewnojady oraz znacznych perforacji skóry objawiających się przedmuchami powietrza z całego systemu.

We wiatrownicach stożkowych wszystkie elementy pneumatyki (mieszki skórzane, wentyle i rurki ołowiane) wykazują nieszczelności spowodowane przez zużycie materiałowe oraz drewnojady. Piszczalki drewniane zaatakowane są przez drewnojady oraz posiadają uszkodzone stroiki w krytych i otwartych piszczalkach. Piszczalki metalowe posiadają oprócz zanieczyszczeń także uszkodzenia mechaniczne spowodowane niekompetentnym serwisem w czasie strojenia piszczalek (np. uszkodzone lub wyrwane stroiki piszczalek otwartych i krytych oraz wgniecenia korpusów i nóg piszczalkowych).

Program prac:

1. Przeprowadzenie oględzin obiektu w celu ustalenia ich pierwotnej budowy i wyposażenia. Przygotowanie wykonawcy do prowadzenia prac renowacyjnych, powinno uwzględnić wszystkie informacje historyczne dot. warsztatu organmistrzowskiego – budowniczego przedmiotowych organów i stosowanych w nim rozwiązań konstrukcyjnych.
2. Demontaż wszystkich elementów wyposażenia instrumentu i ich oczyszczenie.
3. Dezynsekcja elementów drewnianych poprzez nasączenie płynem owadobójczym, w tym podłogi pod instrumentem.
4. Renowacja zespołu brzmienia (piszczalek)
 - oczyszczenie, renowacja i konserwacja oryginalnych piszczalek drewnianych
 - szpachtlowanie otworów po drewnojadach w piszczalkach drewnianych
 - uszczelnienie skórą i filcem stroików w drewnianych piszczalkach krytych
 - naprawa uszkodzonych nóg piszczalek drewnianych
 - zrekonstruowanie części piszczalek drewnianych z powodu zniszczeń po drewnojadach
 - oczyszczenie i mycie oryginalnych piszczalek metalowych
 - naprawa korpusów, nóg i stroików piszczalek metalowych
 - uszczelnienie filcem stroików w metalowych piszczalkach krytych
 - zrekonstruowanie części piszczalek metalowych
 - malowanie piszczalek z blachy cynkowej
 - naprawa i malowanie metalowych piszczalek prospektowych
 - wstępna intonacja warsztatowa piszczalek po renowacji
5. Prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne wiatrownic
 - przeprowadzenie analizy elementów wyposażenia pod względem ich oryginalności, stanu zachowania i sprawności technicznej
 - konserwacja drewna wszystkich drewnianych elementów wiatrownic
 - naprawa, impregnacja, uszczelnienie kanceli powietrznych w uprzednio zdemontowanych wiatrownicach manualowej i pedałowej

- oskórowanie wentyli rejestrowych 9 sztuk
 - wymiana skórzanych mieszków rejestrowych 9 sztuk
 - wymiana wszystkich mieszków (membran) ze skóry Spaltleder 432 sztuk
 - naprawa aparatów relais (mieszki i wentyle) 81 sztuk
 - naprawa i uszczelnienie listew membranowych 81 sztuk
 - naprawa i impregnacja kłoców i ławeczek piszczałkowych
 - ustawienie piszczałek po rekonstrukcji w ławeczkach i na kłocach piszczałkowych wiatrownic
 - naprawa i wymiana mieszków w aparatach prospektowych
 - naprawa drewnianych konstrukcji piszczałkowych
6. Prace konserwatorskie i renowacyjne systemu powietrznego
- oczyszczenie i konserwacja miecha pływakowego
 - oskórowanie fałd, naprawa uszkodzeń i uszczelnienie płycin miecha
 - oskórowanie fałd czerpaka urządzenia kalikującego
 - naprawa nożnego napędu kalikowania
 - naprawa i uszczelnienie skórą kanałów powietrznych
 - naprawa oraz nowa skórzana roleta regulatora powietrza
 - kupno z firmy zagranicznej(Konyves) elektrycznego wentylatora cichobieżnego
 - wykonanie obudowy wentylatora z tłumikiem ssącego powietrza
 - podłączenie wentylatora z miechem i regulatorem drewnianym kanałem powietrznym ze skórzaną mufą
 - ustalenie ciśnienia powietrza
7. Renowacja stołu gry (kontuaru)
- naprawa i konserwacja klawiatury manualowej
 - oczyszczenie i polerowanie klawiszy klawiatury
 - nowe filcowanie otworów w klawiszach klawiatury
 - naprawa i politurowanie baczek klawiatury
 - naprawa klawiszy i sprężyn oraz filcowanie klawiatury pedałowej
 - naprawa i rekonstrukcja uszkodzonych elementów w stole gry wraz z kolorystyką
 - naprawa włączników rejestrowych i pomocniczych
 - nowe tabliczki z nazwami rejestrów
 - naprawa ławki organowej
 - wymiana mieszków skórzanych w aparatach połączeń
 - naprawa i oskórowanie wentyli klawiaturowych i rejestrowych
 - naprawa ołowianych rurek w kontuarze
 - montaż włącznika organowego (dmuchawy) w kontuarze
 - montaż oświetlenia LED pulpitu i klawiatury pedałowej
8. Naprawa pneumatycznej traktury gry i registratury
- naprawa i uzupełnienie rurek ołowianych
 - mocowanie rurek ołowianych
 - regulacja traktury gry i registratury

9. Montaż ponowny wyposażenia instrumentu

- zamontowanie nowej instalacji elektrycznej zasilającej wentylator organowy, światła wewnątrz i na zewnątrz instrumentu

10. Intonacja i strojenie końcowe głosów organowych.

Oczekiwania:

Po wykonaniu powyższych prac renowacyjno – rekonstrukcyjnych instrument będzie mógł służyć parafii podczas liturgii oraz jako instrument akompaniujący śpiew podczas uroczystości kościelnych, a także podczas koncertów muzycznych organizowanych w kościele. Wykonane prace zapewnią także bezpieczne użytkowanie organów podczas pracy systemu powietrznego (cichobieżny wentylator elektryczny).

Sporządził:

Organmistrz Zdzisław Mollin

ODRY, 06.03.2023

PROSPEKT ORGANOWY

1. OPIS INWENTARYZACYJNY OBIEKTU I JEGO INTERPRETACJA:

Prospekt architektoniczny w stylistyce neobarokowej, postawiony w środkowym odcinku empory usytuowanej na ścianie zachodniej nawy, nad wejściem głównym. Przylega do ściany instrument zagłębiony jest w głębokiej wnęce w murze.

Na prostej wysokiej podstawie zakończonej gzymsowaniem, wypełnionej płycinami o konstrukcji ramowej umieszczona jest dekoracyjna część z polami piszczalkowymi.

Prospekt zasadniczo trzyosiowy. Osie wyznaczają półokrągłe wieżyczki postawione na konsolkach z polami piszczalkowymi, rozmieszczone symetrycznie. Środkowa najwyższa wieżyczka połączona poprzez prostokątne pola piszczalkowe z nieco niższymi i węższymi wysuniętymi półkoliście wieżyczkami po bokach. Wieżyczki górą zamknięte wydatnym odcinkowo zagierowanym belkowaniem, gdzie nad prostokątnymi polami umieszczone spływy wolutowe w postaci stylizowanej wici akantu. Pola piszczalkowe górą wysłonięte ażurowymi złożonymi kotarami w postaci wici akantowej. W wieżyczkach kotary podwójne, w prostokątnych polach kotara pojedyncza. Prospekt malowany farbą olejną w kolorze ciemnego ugru. Część gzymsów oraz konsole w kolorze białym. Pojedyncze profile gzymsów malowane na czerwono.

Kontuar gry wolnostojący ustawiony przed prospektem.

Wysokość prospektu: 4,35 m,

Szerokość: 3,50 m,

Głębokość: 0,5 m.

2. OPIS WARUNKÓW PRZECHOWYWANIA OBIEKTU PRZED KONSERWACJĄ:

Prospekt organowy wraz z instrumentem stanowią wyposażenie murowanego Kościoła. Kościół nieogrzewany, wentylacja grawitacyjna poprzez otwory w sklepieniu.

3. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ OBIEKTU:

Obecny stan zachowania jest wynikiem przekształceń plastycznych oraz uszkodzeń mechanicznych, fizyko-chemicznych i biologicznych. Widoczne są wyraźnie liczne ślady żerowania owadów szkodników drewna przez co konstrukcja elementów szafy i detali snycerskich jest w znacznym stopniu osłabiona. Złocenia na elementach snycerskich i gzymsach wykonane szlagmentalem na mikstion; poprzecierane i pociemniałe. Na podstawie oględzin stwierdzono, że prospekt przynajmniej raz poddany był pracom renowacyjnym. Z pewnością przemalowano strukturę szafy, zmieniając jej kolorystykę.

Wnętrze zabrudzone i zakurzone.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH:

Bardzo zły stan zachowania szafy organowej porażonej przez owadzie szkodniki drewna wymaga bezzwłocznej interwencji konserwatorskiej. Jednym z podstawowych zabiegów powinna być dezynsekcja preparatem biobójczym np. Permethrin (dyst. Kremer), oraz wzmocnienie osłabionej struktury elementów konstrukcyjnych obiektu. Wstępne oględziny wykazały, że pod przemalowaniami występuje pierwotna warstwa malarska. W związku z tym zakłada się przeprowadzenie badań konserwatorskich określających pierwotną aranżację estetyczną prospektu i szafy organowej.

Zasadniczym założeniem konserwatorskim jest przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej obiektu.

Zakłada się usunięcie wszelkich wtórnych nawarstwień w postaci przemalowań i przezłoeń i ekspanowanie prospektu w jego pierwotnej estetyce.

Konserwacja złoeń: złocenia występują w niewielkiej ilości na elementach snycerskich i na pojedynczych profilach gzymsów. Po usunięciu wtórnych przezłoeń proponuje się złocenie złotem płatkowym w technice pierwotnie użytej.

5. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE:

1. Prace inwentaryzacyjne przy obiekcie – dokumentacja fotograficzna obiektu przez konserwacją.
2. Badania konserwatorskie obiektu określające stratygrafię nawarstwień oraz sposób i zasięg pierwotnej aranżacji estetycznej oraz technologię złoeń pierwotnych.
3. Demontaż elementów ruchomych prospektu.
4. Usunięcie wtórnych nawarstwień z powierzchni struktury- chemicznie lub mechanicznie przy użyciu skalpeli- wybór metody po wykonaniu prób.
5. Oczyszczenie odwroci z zaburzeń detergentem niejonowym zemulgowanym w terpentynie.
6. Dezynsekcja i dezynfekcja drewna – Permethrin (dyst. Kremer).
7. Usunięcie wtórnych przezłoeń-chemicznie.
8. Impregnacja strukturalna wzmacniająca wytypowanych elementów prospektu.
9. Rekonstrukcja brakujących elementów snycerskich.
10. Wymiana bądź wzmocnienie najbardziej zniszczonych elementów konstrukcyjnych.
11. Uzupełnienie ubytków drewna klejkami z drewna bądź szpachlówką na bazie żywicy epoksydowej Akson SC258.
12. Wykonanie rekonstrukcji bądź retuszu złoeń w technice pierwotnie zastosowanej; na

pulment i na mikstion złotem w płatkach.

13. Retusz polichromii na strukturze szafy organowej.

14. Naniesienie warstwy zabezpieczającej na powierzchnię szafy organowej w postaci pasty woskowej.

15. Montaż elementów scycerskich.

6. ZALECENIA KOŃCOWE DLA PROSPEKTU ORGANOWEGO:

1. Należy pamiętać, że szafa organowa wraz z instrumentem muzycznym stanowią jeden organizm. Stąd zalecenie, aby zabiegi wykonywane wewnątrz szafy organowej przekonsultować z organmistrzem, którego opinia powinna być wyrażona na piśmie i dołączona do dokumentacji powykonawczej. Dotyczy to wszystkich zabiegów nawet odkurzania.

2. Stół gry nie należy do szafy organowej, jego konserwacją powinna zająć się specjalistyczna firma organmistrzowska. Na czas remontu prospektu stół gry należy zabezpieczyć. Sposób zabezpieczenia przekonsultować z firmą organmistrzowską

3. Wszelkie tabliczki, naklejki czy napisy wewnątrz czy na zewnątrz instrumentu należy zdokumentować i pozostawić na miejscu. Stanowią integralną część zabytku i przekazują informacje o jego historii.

4. Piszczalki prospektowe – stanowią istotny element końcowego efektu estetycznego, jednak nie należy ich wyjmować i czyścić. Jakiegokolwiek prace przy instrumencie powinny być udokumentowane na piśmie i włączone do dokumentacji powykonawczej.

5. Prace przy instalacji elektrycznej należy powierzyć osobie z odpowiednimi uprawnieniami.